

Izhaja
vsakega 10. in 25.
v mesecu.

Naročnina do
konca leta 1927
12 Din.

Številka pošto-
čkovnega urada
Ljubljana 12.592.

Nova Samouprava

Glasiló gospodarstva, prosvete in politike.

Uredništvo
in upravníštvo:
Kočevje št. 18.

Telefon šte. 5.

Oglasi:

mali beseda 2 Din,
sicer po dogovoru.
V uredniškem delu
vrstica Din 10—

Vsebina:

Izid volitev 11. septembra 1927. — K ukinjenju srednjih šol. — Iz NRS. — Politične vesti. — Tedenske vesti. — Dopisi. — Volilna statistika. — Inserati. —

Izid volitev 11. septembra 1927.

Končno veljavni rezultati so:

Radikali	113 posl.,	735.000 glas.
Demokr. federacija	79 "	500.000 "
Radić	60 "	380.000 "
SDS	23 "	204.000 "
SLS in Pučkaši . .	21 "	137.000 "
Zemljoradniki . . .	8 "	146.000 "
Nemci	6 "	
Federalisti	3 "	
Socijalisti	1 "	
Madžari	1 "	

Skupaj . . 315 poslancev.

Narodna Radikalna Stranka je torej obdržala vodilno vlogo v državi kot najmočnejša stranka. Dobila je 33.000 glasov več kot leta 1925 (702.000), pa vendar mesto pristojajočih ji 150 poslancev le 113. Vzrok temu je razcepljenost radikalnih list po posameznih okrožjih, po katerih so bile tudi po tri radikalne liste. To iz razloga, ker po smrti Nikole Pašića stranka še ni postavila voditelja, čigar avtoriteti bi se vsi pokoravali. Narodna Radikalna Stranka je prepustila rešitev tega vprašanja normalnemu razvoju, zlasti pa svojim volilcem. Povečano število oddanih kroglic tudi pri tem položaju pa jasno priča, da gre razvoj za tem, da dobi NRS absolutno večino v državi, ker se bo pod predpogojem, da vprašanje avtoritativnega vodstva pametno reši, brez dvoma naskoro zgodilo.

Od 30 izgubljenih radikalnih mandatov je dobila največ Demokratska Stranka (25), ki se je s Spahovci povzdignila na drugo najmočnejšo stranko v državi. Radić je sedaj šele na tretjem mestu.

Samostojni demokrati so v srbo-hrvatskih krajih izgubili dva mandata, zato pa pridobili dva v Sloveniji, od katerih je ljubljanski (Dr. Kramer) pač najdragocenejši. V ostalem so obdržali svoje število in pozicijo.

Enako je obdržala svoje pozicije Slov. Ljudska Stranka v Sloveniji z izjemo Ljubljane, kjer ji je s 23 kroglicami večine odnesel mandat Samostojni demokrat Dr. I. Kramer. Zato pa je pridobila med Hrvati en mandat.

V pravilno umevanje izida volitev je treba poudariti, da je stopila pred narod z zahtevo za zaupanje radikalno-demokratska koalicija z izrazitim političnim in poslovnim programom, to je s programom pravnega, davčnega in upravnega unificiranja države ob spremembi zakona

o splošni upravi in volilnega zakona. Izenačili naj bi se davki po celi državi, ustvarila enotna sodna uprava in finančna zakonodaja, razširil delokrog samouprav — po možnosti tudi teritorijalna in sprememba volilnega zakona naj bi pa omogočila volilcem osebno izbiro kandidata, ne pa le izbiro liste, ki jo diktirajo sedaj vodstva stranke. Ta delovni program volilne, obenem delovne vlade je dobil polno sankcijo volilcev, to je naroda, ker je narod dal večino 192 glasov tej koaliciji, kateri se je z Blejskim sporazumom še pred volitvami pridružila tudi večinska slovenska stranka, SLS z Dr. Korošcem na čelu, tako da znaša delovna večina v sedaj izvoljenem parlamentu 213 glasov, opozicija pa največ 102 glasu.

Ne ocenili bi pa položaja pravilno, ako ne bi pripomnili, da se tej normalno in teoretično pravilno izračunani parlamentarni večini ne stavijo gotove težkoče na pot.

Te težave obstojajo predvsem v naročju največjih, da večinskih strank samih. Tako Davidovičev kot Marinkovičev krilo DS ni naklonjeno SLS vsled njenega versko-političnega programa. Oba sta odločno proti temu, da bi se s pomočjo vere lovilo pri nerazsodnem ljudstvu kuglice in delalo žnjo politiko. Toda ker imata v Zajednici sorodno stranko, Spahove Mohamedance, ki imajo tudi svojo vero v političnem programu, imata v tem oziru že večalimanj vezane roke. Večjo težavo bi utegnili roditi tu politično-propagandistično in osebno nasprotje med Davidovičevim in Marinkovičevim krilom, ki se ga pa skuša preliti le v taktična nasprotja, tako da bi do razkola ne prišlo. Podobno je razmerje med poslanci NRS. Tu je najmočnejši centrum stranke pod vodstvom bivšega ministerskega predsednika N. Uzunovića in notranjega ministra Bože Maksimovića. Ceni se, da ima centrum absolutno večino v radikalnem klubu. Poleg njega obstojate dve krili: „pašičevci“, to je ostanki nekdanje ožje okolice pok. Nik. P. Pašića, ki je pod vtisom njegove avtoritete faktično stranko imela preje v rokah in ki šteje ca 20 poslancev, ter radikali pod vodstvom Ljube Jovanovića, katerim pripada tudi Velja Vukičević, sedanji ministerski predsednik. Ti so s svojim ožjim krogom tudi toliko jaki kot pašičevci. Hud udarec za pašičevce je neizvolitev Marka Trifkovića, bivšega predsednika stare skupščine, moža poštenjaka in odličnega politika z močno osebnostjo, dočim ima

grupa sedanjega ministerskega predsednika v osebnosti svojega voditelja Ljube Jovanovića, ki se zopet vrača v politično areno, neprecenljiv kapital, o katerem je pri potrebnih disciplini v klubu pričakovati, da pride celi stranki v dobro.

Te predvsem taktične in osebne difference, ki obstojajo v večjih klubih po celem svetu, hoče izkoristiti opozicija s tem, da bi iz DZ pritegnila nase Davidovića z njegovo grupo in kot vodjem, iz NRS pa pašičevce in da bi tako iz svoje manjšine ustvarila v parlamentu svojo večino.

Toda to bo šlo težko. Predvsem ni lahka stvar zediniti in držati v primerni disciplini dva taka politična leva kot sta Radić in Pribičević; tako davidovičevci kot pašičevci pa si bodo najbrže temeljito premislili, predno bodo zapustili svoj veliki in vladajoči klub ter šli v ev. politično riskantni konglomerat. Opozicijske stranke s pašičevci in davidovičevci imajo lahko tudi številno večino; toda vprašanje je, če bodo tudi sposobni za pozitivno delo. Strinjajo se sigurno vsi v eni negativni točki: vreči vlado in se vvesti na njeno mesto, toda kaj potem? Volilci so akceptirali Vukičevićev pozitivni program dela; ali bi združena opozicija zamogla, ako dobi vlado, ta od naroda odobreni program realizirati?

Smatrati je, da od povoljne ali nepovoljne rešitve tega stvarnega vprašanja, to je od uresničitve od naroda odobrenega programa dela v novoizbranem parlamentu, zavisí njegov obstoj in pa katera stranka ali grupa bo zamogla dati realne garancije, da se ta program dela izvede. Zaenkrat imajo to nalogo v rokah Vukičević in tovariši; le parlament sam bi jim pri danem položaju zamogel to nalogo vzeti iz rok, to je, ako ne bi dobili v parlamentu dovoljne večine.

To bodo pa pokazali bodoči tedni.

K ukinjenju srednjih šol.

„Difficile est satyram non scribere.“ Sili nam sama v pero. Doslej je veljalo načelo, da čim bolj je kakšen človek ali narod izobražen, tem večjo vrednost ima. Posebno med nami Slovenci velja že od nekdanj izobražen človek kot nekaj boljšega; izobrazba pomeni med nami več nego kapital. Denar in premoženje se lahko zapravi, izobrazbe se ne more, ker je sestaven

del človeka; gre vedno žnjim in mu pomaga v vsakem slabem položaju življenja.

Izhajajoč iz tega vidika, smo se Slovenci pod Avstrijo pehali za žive in mrtve, da smo pomnožili svoje šolstvo, da smo dobili čim več srednjih šol, ki so bile v spodnjih razredih slovenske ali mešane, v gornjih pa z nemškim učnim jezikom. pri čemur je bilo materinščini vedno odkazano častno mesto. Naši vrli narodni profesorji so skrbeli za to, da je bila nemščina predvsem tehnični pripomoček in ključ k višji izobrazbi, jedro pouka in gimnazij na našem ozemlju je pa bilo krepko narodno, navadno direktno narodno ognjišče, iz katerega so izšli prvi naši možje.

In naši stariši! Naša predvsem kraška slovenska zemlja ne rodi toliko, da bi se zamogli Slovenci preživeti od njenega donosa. V tem spoznanju so naši očetje in matere pritrgale od ust tudi zadnji grizljaj kruha, da dajo svojim otrokom dober nadomestek za manjkajoče premoženje: dobro izobrazbo. Pa naše sestre in bratje so direktno tekmovali, kdo bo brata študenta v hiši bolj podprl, več žrtvoval zanj.

Tako smo tekom nekaj generacij Slovenci dosegli, da imamo izobražene ljudi v kmetijstvu, v obrti in trgovini in sicer v množici ter znatno nad povprečjem ostale države, kar nam daje v konkurenčnem boju brez dvoma prednost, kar se opaža zlasti v lepem in strokovnem obdelovanju zemlje, v večjih izdelkih naše obrti, ter izvanredno lepo urejenem licu naših slovenskih pokrajin tako v mestu kot na selu.

Pa pride lakoničen telegram iz prosvetnega beograjskega ministerstva, ki s par udarci telegrafskih tipk podere kar polovico slovenskih srednješolskih zavodov, tradicionalnih in odličnih središč naše izobrazbe ter kulturne težke pridobitve generacij! In kar je značilno: dan potem, ko so gospodje imeli kuglice in poslanske poverilnice sigurno v žepu, so se spravili nad to demontiranje naših kulturnih in izobraževalnih središč. In revni dijaki petošolci naj sedaj, po enem mesecu, ko so si osigurali v določenem kraju s poznanstvi in svojo osebnostjo pridobitne vire, ki jim ob vztrajnosti in pridnosti jamčijo konečni uspeh, gredo „v najbližjo“ gimnazijo, kjer si naj ustvarijo nove materijalne pogoje za študij ali pa naj gredo — na cesto. A „najbližji zavod“, kako naj jih sprejme, ko ima morda komaj svoje dijake pod streho in ko je jedva dobil toliko učnih moči, da za silo s svojimi izhaja?

Tega čina se pri najboljši volji ne more drugače imenovati kot čin kulturnega barbarizma. Da bi provzročitelji videli, kako razdejanje so provzročili žnjim v mladih idealnih srcih, kako so podrli žnjim vero v sebe in v avtoriteto države, bi se nad tem zgrozili. In koliko mladih ljudi, petošolcev, se bo vsled tega čina izgubilo! Kdo jih bo imel na vesti?

Motivi štedenja tu ne drže. Naše srednje šole vzdržujejo predvsem mestne občine, ki so zgradile poslopja in dajo vse potrebno, všteti tudi podpore za revne dijake. Država plača samo profesorje. Tistih par sto profesorjev, ki jih bo sčasoma manje v državni službi, pri štedenju ne pride vsled malenkosti konečne svote resno v poštev. Razun tega utrpi država moralno in inteligenčno škodo s tem, da se zmanjša tako število strokovnih učenjakov kakor tudi da pade splošen nivo izobrazbe ljudstva in s tem kvalificirane ustvarjajoče moči. Ta

škoda je brez dvoma večja kot pa tistih par milijonov dinarjev, ki se jih bo morda v bodočnosti na račun manjše izobrazbe ljudstva prihranilo. Ako se jih sploh bo.

Tudi zatrjevana nadprodukcija srednješolske inteligence ni merodajna. Državna služba vzame le ono, kar rabi po proračunu. Obrtniki in kmetijci z višjo srednjo šolo pa pri nas kot na Češkem niso nič nenavadnega. To so običajno vzor kmetijci v svojem okolišu, kar celoti sigurno ni v kvar. Razun tega so to kvalificirane delovne moči, ki se jim lahko poveri vsako delo bodisi v industriji, obrti ali trgovini. Njih izobrazba jih dela sposobne in prilagodljive.

Kaj torej zamore biti merodajno za redukcijo?

Po naši presoji nič drugega kot tendenca, da se število nad povprečjem mase izobraženih ljudi čim bolj zmanjša. Toda komu v korist?

Tega ne razumemo, razun ako se ne postavimo za petdeset let nazaj v dobo, ko je bil „škric“ zaničevan kot manjvreden človek, in je veljalo le delo s trdo roko. Torej na nivo naziranja široke mase pri nas Slovincih pred 50 leti.

Ta pojav je pa nad vse žalosten. On pomeni v svojih posledicah padec kulturnega nivoja ljudstva in s tem tudi njegovih pridobitnih sposobnosti in njegovega napredka.

18. september 1927, ko so prišli ti razdirajoči telegrami v Slovenijo, pomeni pravi dies ater za Slovenijo.

Žalostno je le, da je za tak zakon, ne da bi zahtevala omejitve glede Slovenije, glasovala v marcu največja slovenska stranka, SLS, dasi je imela vse niti v rokah in bi bila to prav lahko preprečila. Ker proračun, ki vsebuje to zakonito določbo, da ne sme biti v državi več kot 80 srednjih šol, je bil sprejet samo s pomočjo njenih glasov. S tem, da je to določilo morda dobro za srbo-hrvatske kraje, kjer še osnovno šolstvo ni dovolj zgrajeno, še ni rečeno, da je tudi za Slovenijo, kjer dobe analfabetizma že nikdo več ne pomni.

In zato ne moremo, da ne bi rekli SLS: J' accuse! Popravite pogreško, ki bo v svojih posledicah udarila Slovence bolj kot vsak dosedanji denarni polom! S.

Iz NRS.

Klub poslancev Narodne Radikalne Stranke je po volitvah dne 11. septembra t. l. zopet najmočnejši ter šteje 113 poslancev. Vodstvo države ostane torej v rokah NRS. Klubu se je pridružil tudi gospod Dr. Korošec s svojimi 21 poslanci iz Slovenije in Hrvatske, pod skupnim imenom „Narodni Klub“, tako da šteje ta zajednica sedaj 134 poslancev s skupnim delovnim programom. Notranja vprašanja stranke bodo naskoro razčiščena, zlasti glede avtoritativnega vodstva, tako da bo stranka naskoro nastopala z imponirujočo disciplino in enotnostjo. Enako se bo razmerje stranke do SLS definitivno šele pozneje uredilo. Pri danem položaju se smatra to za notranje vprašanje obeh strank.

Okrožni odbor NRS za volilno okrožje Ljubljana-Novomesto razglasa:

V smislu sklepa ožjega odbora Okrožnega odbora Narodne Radikalne Stranke pozovemo Srezki odbor, da do 20. septembra t. l. predloži overovljen prepis zapisnika o zadnji svoji seji, na kateri je bil izvoljen

Srezki odbor, s točnimi naslovi funkcionarjev in odbornikov.

Ožji odbor Okrožnega odbora Narodne Radikalne Stranke je na svoji seji, katera se je vršila dne 3. septembra 1927, sklenil sledeče:

„Pozovejo se vsi Srezki odbori, da poberejo in Okrožnemu odboru izroče do konca septembra t. l. od svojih mestnih (krajevnih) organizacij prispevek za Okrožni odbor za leto 1927, ki se določi za vsakega člana na 5 Din letno. Revne člane zamore na priporočilo krajevnih organizacij Srezki odbor oprostiti od plačila, vendar pa morajo predložiti Srezki odbori seznam teh članov po krajevnih organizacijah s točnimi naslovi. Srezki odbor, ki se temu pozivu ne odzove, se smatra kot ne obstoječ.“

K temu pripominjamo, da naj odbori, ki so bili zadržani vsled volitev itd. to pravočasno izpolniti, izvrše nalog vsaj do konca septembra t. l., da bo seja Okrožnega odbora začetkom oktobra lahko pregledala svoje vrste in potrebno ukrenila. Organizacije je treba voditi strumno in jasno.

Volilni triki za 11. september so bili to pot jako številni. Specijelno glede Kočevja. Naj ugotovimo, da vodstvo NRS Kočevje ni zaprosilo nobenega ljubljanskega dnevnika bodisi za to bodisi za ono objavo. Vsak član je imel za te volitve proste roke tako glede volitve kot glede agitacije.

Politične vesti.

Fuzija SDS, HSS in delov NRS in DS v enotno stranko se je ventilirala te dni po našem časopisju. Iz vidika konsolidacije razmer ter notranje parlamentarne tehnike je to gibanje le pozdraviti, seveda pod pogojem, da se izvrši na enotnem programu, ki zagantira solidnost stavbe nove stranke in njeno zdravje ter delovanje. To je, da ne bo imela ev. nova tvorba le namen vreči obstoječo vlado, torej le razdiralni namen, ampak tudi sposobnost in pozitivni cilj, da ona, ako bi vrgla sedanjo vlado, prevzame njene naloge garancijo na uspeh. To bo pa težko do 5. oktobra, ko se sestane nova Narodna skupščina in tudi letos težko. Trdne solidne stavbe iz obstoječih nasprotij se običajno ne vstvarjajo čez noč.

V novi Narodni skupščini ni več nekaterih prominentnih politikov NRS iz stare Narodne skupščine kot Marka Trifkovića, Dr. Velizarja Jankovića, Dr. Voje Janića itd. Razcepitev radikalnih list jih je zaenkrat postavila v ozadje.

Blejski sporazum se izvaja. SLS je stopila v vlado kot krilo NRS. Odposlala je v vlado Dr. A. Gosarja kot ministra za socialno politiko.

Mednarodni politični položaj se navzlic vsem različnim časopisnim vestem faktično konsoliduje in ozdravlja. Vse v redu v stari Evropi seveda in ni nihče prav zadovoljen; to pa tudi pred svetovno vojno ni bil. Za kakšne avanture nema para: Pa tudi psihološko razpoloženje mas je proti vsaki vojni. Kdor bi kaj tacega tvegala, riskira, da izgine. Najslabša točka Evrope je pravzaprav Poljska. Rumunija ne prihaja toliko v poštev, ker je že preveč oddaljena. Za Poljsko je najslabše to, da meji na dve velesili, ki obe iz narodnega stališča reflektirata na dele poljske države, to je na svoje sonarodnjake, in pa da se podobno kot v srednjem in novem veku, ne ume vladati. In to navzlic stari in bogati aristokraciji, ki velja sploh po pravici skoro v vseh drugih državah kot jezgro do-

brih upravnikov in stabilnosti. Poljska aristokracija dela izjemo in lep pendant k rumunski in nekdanji ruski. Morala bi vzeti nekoliko vzorcev po angleški ali vsaj nemško-ruski.

Na Balkanu je zaznamovati poskuse zbližanja med Jugoslavijo in Bolgarijo, ta pa s Turčijo. Italiji to ne gre v račun.

Pogajanja med Jugoslavijo in Madžarsko se vrše te dni.

Tedenske vesti.

N. V. Kralj Aleksander je zapustil Bled ter se povrnil v Beograd, oziroma v Topolo, zibelko svojih prednikov, kjer boravi N. V. očitno jako rado. Za zimo se namerava naseliti v Zagrebu, kjer je konak že pripravljen.

Kongres pravnikov SHS se vrši od 23. do 26. septembra v Sarajevu. Razpravljala se bodo aktualna pravna vprašanja, ki so pri nas najbolj pereča. Udeležilo se ga je okoli 2000 pravnikov iz cele države. Slovenski pravniki so se ga udeležili v častnem številu — blizu 200 — pod vodstvom predsednika Odvetniške zbornice Dr. Danila Majarona in podpredsednika Višjega deželnega sodišča Dr. Antona Rogine.

Ukinitve polovice srednjih šol v Sloveniji je provzročilo silno razburjenje prebivalstva. In to ne samo starišev in po prizadetih mestih in okrajih, ampak tudi v krajih, ki jim je resna izobrazba in s tem boljši gospodarski in kulturni napredek naroda pri srcu. Cela vrsta slovenskih mest je degradirana s tem na nivo boljše vasi, kot Ptuj, Maribor, kjer ostane le realka, Kočevje, kjer vrši baš višja državna realna gimnazija v zvezi z Dijaškim Domom, ki slovi tudi preko mej Slovenije kot najboljši srednješolski internat v državi, v teh narodno mešanih krajih ob italijanski meji važno državno misijo. Nemškonacijonalna kočevarska „Bauernpartei“ se je potom svojih voditeljev izrazila visokemu državnemu funkcionarju nasproti seveda za ukinitve; za voditelji ponavlja to iz njih ekskluzivnega nacijskega stališča morda razumljivo željo tudi njih glasilo „Gottscheer Zeitung“ ter se izreka za v zraku visečo obrtno šolo. Ta je svojih dni poleg popolne gimnazije v Kočevju obstojala, toda glasom uradnih poročil in tedanjih učiteljev ni izpolnjevala tistih nad, ki jih je stavil v nje njen ustanovitelj. Naša zahteva mora biti: poleg popolne realne gimnazije, ki države itak skoro nič ne stane, tudi še obrtno šolo nazaj. Ne pa spuščati goloba in loviti za to vrabca na strehi. Ako ukinitve obstane, bo tudi kočevsko prebivalstvo težko prizadeto in Kočevje postane za uradništvu — kazenska kolonija. Kaj to pomeni, naj si prizadeti izračunajo.

Pritožbo proti stanovanjski akciji, to je, da se na podlagi sklepa mestnega občinskega odbora podigne pet eno- in dvodružinskih stanovanjskih hiš in eno večje poslopje na spodnjem trgu, je Oblastni Odbor zavrgel kot neutemeljeno ter potrdil sklep občinskega odbora. Pritožnik trgovec Alojzij Kresse, je le to dosegel, da se je izvršitev zavlekla in da bo letos težko še kaj sezidati ter nujni stanovanjski bedi odpomoči, ker že zima trka na vrata.

Volilna statistika.

Razvoj političnih strank v kraljevini SHS.

(Po „Vreme“.)

	1920	1923	1925	1927
RADIKALI				
Glasov	284.575	575.955	811.900	722.597
%	17.8	26.46	33.8	33.5
Mandatov	91	108	141	112
%	21.5	34.62	44.8	35
DEMOKRATI				
Glasov	319.488	400.312	279.686	366.761
%	19.1	18.39	11.4	18.9
Mandatov	92	51	37	61
%	21.9	16.35	11.7	19.3
SAMOSTOJNI DEMOKRATI				
Glasov	—	—	223.374	202.440
%	—	—	9.6	9.8
Mandatov	—	—	22	23
%	—	—	7	7.3
RADIČEVCI				
Glasov	230.590	473.733	545.466	318.269
%	14.8	21.76	22.3	14.5
Mandatov	50	70	67	60
%	11.9	22.44	20.9	19
KOROŠEC				
Glasov	111.274	139.171	123.813	112.654
%	6.9	6.40	5	5.2
Mandatov	27	24	20	21
%	6.4	7.69	6.3	6.7
SPAHO				
Glasov	110.895	112.228	132.296	126.028
%	6.9	5.16	5.4	5.8
Mandatov	24	18	15	18
%	6	5.77	4.8	5.7
KOMUNISTI				
Glasov	198.736	24.321	16.330	41.881
%	12.3	1.12	0.6	1.9
Mandatov	58	—	—	—
%	14	—	—	—
SOCIJALISTI				
Glasov	52.978	52.401	25.488	23.446
%	3.3	2.41	0.9	1.1
Mandatov	12	2	—	1
%	3	0.64	—	0.3
ZEMLJORADNIKI				
Glasov	151.603	153.579	117.922	151.203
%	9.6	7.05	4.8	7
Mandatov	39	10	4	9
%	9.3	3.20	1.3	2.9
REPUBLIKANCI				
Glasov	18.136	18.941	20.388	5.685
%	1.2	0.87	0.8	0.2
Mandatov	3	—	—	—
%	0.7	—	—	—

	1920	1923	1925	1927
DŽEMIJET				
Glasov	30.029	71.453	12.468	—
%	1.9	3.28	0.5	—
Mandatov	8	14	—	—
%	1.9	4.49	—	—
NEMCI				
Glasov	—	43.415	45.172	39.861
%	—	1.99	1.9	1.9
Mandatov	—	8	5	6
%	—	2.56	1.6	1.9

Glasove disidentskih list prištevamo vedno matici; tako tudi glasove neodvisnih radikalov pok. St. Protiča radikalni stranki. G. Korošču prištevamo glasove hrvatske pučke, šokačko-bujnevačke in vojvodinske pučke stranke. Glasove hrvatskih federalistov so prišteti radičevcem samo pri volitvah iz leta 1925, ker so takrat postavili skupne liste. V vseh drugih slučajih pa, kjer so bile postavljene skupne liste, se je prištevala polovica glasov eni, polovica pa drugi stranki. Glasovi delavske stranke so po razpršitvi komunistov računani kot komunistični glasovi. Pri socijalistih so vračunjeni glasovi vseh socijalističnih frakcij, kakor tudi glasovi narodnih socijalistov v Sloveniji. Grupa g. Pucija ni nikjer vračunana, ker je najprej pripadala zemljoradnikom, potem radičevcem in bi se s tem samo motilo pregled.

Prve volitve v kraljevini SHS so se vršile 1920. (Do tedaj je obstojal začasni parlament, izbran iz prejšnjih skupščin kraljevine Srbije in iz prečanskih pokrajin.) Tako je na teh tabelah razviden razvoj strank pri vseh dosedanjih volitvah v kraljevini SHS. Ustavotvorna skupščina, izvoljena 1. 1920, je imela 419 poslancev, ostale skupščine pa po 315. Vspričo tega ne moremo napraviti vsopreditve napram številu poslancev, nego samo po razmerju strankinih sil v številu glasovalcev in številu poslancev. Ravno tako ne moremo primerjati razvoja strank niti po številu glasov, ki so jih poedine stranke dobile pri poedinih volitvah, ker je včasih bila udeležba volilcev pri volitvah večja, a včasih manjša. Izgleda, da je bila udeležba volilcev najmanjša pri zadnjih volitvah dne 11. septembra 1927. Zato se je tudi dogodilo, da so nekatere stranke dobile isto ali večje število poslancev nego pri prejšnjih volitvah, čeprav so dobile manjše število glasov. Samo odstotek, ki je označen tako pri številu mandatov, označuje moč poedinih strank in njihov razvoj.

Radikalna stranka je v porastu vse-skozi do zadnjih volitev 1. 1927. Pri volitvah dne 8. februarja 1925 je dosegla največjo moč i v številu glasov i v številu mandatov. Napredovala je z mnogo večjimi koraki nego ostale stranke, tako da se je razmerje sil zelo nagnilo v korist Radikalne stranke. Pri zadnjih volitvah od 11. t. m. je Radikalna stranka obdržala napram drugim strankam isto razmerje od leta 1925, ako vzamemo v

Zadružna gospodarska banka d. d., Ljubljana

podružnica KOČEVJE, Ljubljanska cesta.

Centrala Ljubljana.

Delniška glavica in rezerve: nad 16.000.000 Din.

Vloge: nad 250.000.000 Din.

Promet: nad 11.000.000.000 Din.

Nakup in prodaja valut in deviz po dnevnem kurzu.

Nakazila v tu- in inozemstvo najhitreje in najceneje.

Vloge na tekoči račun in na hranilne knjižice proti ugodnemu obrestovanju.

Podružnice: Celje, Djakovo, Kočevje, Maribor, Novisad, Sarajevo, Sombor, Split, Sibenik.

Ekspozitura: Bled.

Menični eskont. Lombardiranje vrednostnih papirjev.

Kulantna provedba vseh bančnih poslov.

obzir celokupno število njenih glasov; vendar je z ozirom na število poslancev padlo njeno razmerje sil napram drugim strankam za 10% radi razcepljenosti list.

Demokrati so bili najmočnejši v Ustavotvorni skupščini; bili so nekoliko jačji od radikalov. Pri volitvah l. 1923 so padli, zlasti v številu mandatov. V tej skupščinski perijodi so se razcepili v grupo g. Davidovića in grupo g. Pribečevića, ter so l. 1925 šli v volitve kot dve stranki. Ako vzamemo skupne rezultate obeh teh grup pri volitvah 1925. leta, tedaj vidimo, da so narasli za kakih 100.000 glasov in 8 mandatov. Pri volitvah leta 1927 so se Davidovičevi demokrati znatno pojačali i po številu glasov i po številu mandatov in so dosegli večjo moč nego so jo predstavljali leta 1923 skupno z g. Pribečevićem, ter se približali odstotku, ki so ga imeli v Ustavotvorni skupščini skupno z g. Pribečevićem.

Samostojni demokrati so šli v volitve sami prvokrat l. 1925, ko so bili v volilni vladi skupno z radikali. Pri zadnjih volitvah iz leta 1927 so v opoziciji obdržali popolnoma svoje pozicije in so se nekoliko celo pojačali.

Radičevci so predstavljali največjo silo leta 1923 (takrat so dobili več nego pri volitvah leta 1925 skupno s federalisti). Od tega časa polagoma padajo po številu glasov, toda število mandatov v glavnem obdržavajo z ozirom na današnji volilni sistem.

G. Korošec obdržuje z malimi fluktuacijami razmerje svojih sil, le da je sedaj potisnjen v Slovenijo, dočim je njegova sila segala prej v vse hrvatske kraje. V Sloveniji sami je obdržal oni odstotek moči, ki jo je prej imel v celi državi, in pri tem položaju se lahko reče, da se je v Sloveniji ojačil.

G. Spaho je ravno tako obdržal svoje pozicije v Bosni. Leta 1925 je nazadoval vsled odvajanja grupe Korkut-Maglajić in je vsled tega dobil manj poslancev. Letos se je povrnil na svoje staro število in na razmerje sil iz leta 1923. Tudi on niti ne pada niti ne raste.

Komunisti so predstavljali veliko silo v Ustavotvorni skupščini, po sprejetju zakona o zaščiti države so padli na malo grupo, ki nima niti enega predstavnika v skupščini. Leta 1925 so se znatno oslabili, letos pa so nekoliko porastli, dobili pa niso nobenega mandata.

Socijalisti so stalno padali, tja do zadnjih volitev, ko so si nekoliko opomogli in dobili en mandat.

Zemljoradniki so naglo padali do zadnjih volitev, ko so zopet znatno narasli, to pa bolj po številu glasov, nego po številu mandatov. Zanimivo je, da so pri zadnjih volitvah dobili večje število glasov nego g. Korošec in g. Spaho, čeprav so po številu poslancev znatno manjši.

Republikanci so stalno padali, po razpustitvi Ustavotvorne skupščine pa niso nikdar več dobili mandata.

Džemijet je leta 1923 naglo narastel, od tedaj dalje pa pada. Pri zadnjih volitvah se niti ni pojavil s svojimi listami.

Nemci, so obdržali svoje pozicije z jako majhnimi fluktuacijami. Pri volitvah leta 1920 je doseglo uspeh večje število manjših grup, ki so se pod režimom novega volilnega sistema porazgubile. Ostale so samo one manjše stranke, čije pristaši so grupirani na enem kraju, kakor na primer nemška stranka.

Od teh manjših strank so najvažnejši Hrvatski federalisti. Oni stalno padajo. Največ jih je prišlo v skupščino leta 1925, ko so šli v volitve skupno z radičevci.

Dopisi.

Kočevje. Delovanje sedanjega mestnega občinskega odbora se naginje h kraju. Bilanca ni slaba. Slovenska delovna večina v zvezi s slovensko-nemškim zastopstvom Mahovnika se je sijajno izkazala. Navzlic temu, da so nemški zastopniki mesta bili postavljeni v vse odseke enakopravno kot slovenska dva kluba, in da so delali principijelno opozicijo, se je poslovanje vodilo v redu in v največjo korist mesta. Blagajna in občina izkazuje večjo imovino kot ob nastopu sedanjega občinskega sveta. Mesto se je bistveno olepšalo; kanalizacija tako spopolnila, da so preje običajne povodnji izginile. Najlepše delo je naprava promenade na trgu Kralja Petra Osvoboditelja; ta trg ima sedaj v resnici mestno lice. Občina je poskrbela za številne klopi po promenadi in po mestu tja do kolodvora. Tekom dveh let se je izregulirala Podgorska ulica, ki je nastala ob bivši poljski poti in se dostojno pridružila ostalim delom mesta. Obenem se je ta del mesta pritegnil v mestno kanalizacijsko omrežje in sicer direktno in

preko parka Dijaški Dom II. Kolodvorski del mesta (Gnadendorf) se je očistil in posul. Tu bo treba izpeljati še več del, ki se bodo lahko izvršila iz tekočih dohodkov. Podpiralo se je revne šolarje s knjigami, obleko in obutvijo. Vse to je šlo le iz tekočih dohodkov, ne da bi se le en vinar izdal izvanredno, tako, da je občina danes bistveno lepša in bogatejša kot je bila ob nastopu sedanjega občinskega odbora. Primerno se je podpiralo tudi meščansko in srednješolstvo. Občinskim revežem se je položaj bistveno izboljšal.

Krono pa si je postavil mestni občinski zastop s tem, da je s sklepom z dne 25. junija 1927 prevzel stanovanjsko akcijo v svoje roke. Izvršitev te akcije zahteva regulacijski načrt mesta; ta se bo izvršil, čim bo znano, kaj bo z novim kolodvorom in novo železnico, ki naj zveže Kočevje z morjem. Tudi za to akcijo se je sedanji občinski odbor zavzel z vso energijo in požrtvovanjem in ako steče železnica, ne bo zadnja zasluga za to sedanjega občinskega odbora.

V tej smeri bo treba, da nadaljuje novi občinski odbor. Pot je začrtana. Dela bo še mnogo, da se doseže cilj: da bo Kočevje v ljubljanski oblasti prvo gospodarsko središče izza Ljubljane, kjer naj bo dovolj dela in jela za vse.

Za ta cilj bi bilo želeli, da malenkosti in osebnosti za predstoječe občinske volitve izostanejo in da tudi politične stranke ne iščejo praznih strankarskih lovorov v lokalnih gospodarskih vprašanjih.

To edino bo v korist vseh.

Izdajatelj: Za Okrožni Odbor Narodne Radikalne Stranke Ljubljana-Novomesto: Dr. Ivan Sajovic, Kočevje. Urednik: Ivan Bedina, Kočevje. Tiskarna J. Pavliček, Kočevje.

ZOBNI ATELJE BORIS BAN, Kočevje

vis à vis župne cerkve, hiša tvrdke Peter Petsche

izvršuje solidno in zanesljivo vsa v zobotehnično stroko spadajoča dela. — Vsak delavnik od 8. do 12. in od 2. in 5. ure, ob nedeljah od 8. do 12. ure.

Zlate, srebrne, porcelanaste in cementne plombe, zlate mostičke in krone, umetno zobovje, čiščenje zob, pritrjevanje, obnova.

CENE IN DELO BREZ KONKURENCE!

DIJAŠKI DOM KOČEVJE.

Največji tovrstni internat Jugoslavije.

Prvovrsten internat za srednješolsko učečo se mladino pod pedagoškim vodstvom in nadzorstvom aktivnih srednješolskih profesorjev.

Krasna igrišča. — Smrekovi gozdovi. — Lastni vrtovi. — Lastna ekonomija. Popolna prvovrstna oskrba. — Radiokoncerti. — Nizke cene.

STEVILO MEST OMEJENO NA 100 GOJENCEV.

5% Mestna hranilnica v Kočevju

Uradni prostori so v Gradu Trg Kralja Petra Osvoboditelja.

Uradni dnevi vsak dan od 8. do 11. ure dopoldne in ob sejnih od 8. do 12. ure dopoldne.

Stanje vlog dne 1. julija 1926:
Din 20,836.000—

Obrestna mera za hranilne vloge (brez odbitka rentnega davka) 5%.
Obrestna mera za hipoteke 8%.
Obrestna mera za menice 12%.